

Praha, 19. června 2008

Posudek vedoucí práce na bakalářskou práci Petra Šnokhouse:

Strach ze ztráty maskulinity u českých mužů

Hodnocení: **35 bodů, velmi dobře**

Komentář:

Předkládanou bakalářskou práci Petra Šnokhouse na téma strachu ze ztráty maskulinity u českých mužů celkově hodnotím jako přínosnou a velmi dobrou. Práce se zabývá aktuální tematikou, zejména v české společnosti, kde jsou sice fenomény genderových témat a feminismu poměrně hojně diskutovány, nicméně kompetentní diskuse a kritika souvisejících témat maskulinity a mužství stále zaostávají. Autor svou práci vystavěl kolem poměrně poutavé teze *strachu ze ztráty maskulinity*, který považuje za integrální a zároveň jednu z nejdůležitějších součástí definice maskulinity samotné. Předložená práce je klasickou bakalářskou prací dvou jasně oddělených částí, teoretické a empirické, ale myslím si, že autor obě části dobře propojuje a teoretickou část relevantně a vhodně v empirické části využívá.

Teoretická část práce je podle mě velmi dobře zpracovaná, i když se vyznačuje určitými diskrepancemi. Autor výborně poukazuje na konstrukci a proměnlivost maskulinity, a to nejen v rámci společenského, ale i historického kontextu. Pasáž „Dialog mezi badateli“ mi připadá na bakalářské úrovni velmi dobře zpracovaná. Určitý problém nicméně vidím s tezí, že „rozdíly na bázi biologického pohlaví zůstávají zcela evidentní a prakticky neměnné“ (kde autor cituje Curran a Renzetti, 20), neboť tato teze je v přímém rozporu s jinak výborným zpracováním historicko-kulturních proměnlivých definic a pojetí maskulinity. „Krise maskulinity“, tak jak ji autor představuje v různých pasážích, také předpokládá nějaký ideální stav (od kterého se následné krize dále odvíjejí), který však není nikde v práci popsán. Jinými slovy, jaká je maskulinita, když není v krizi? Kdy tento stav existoval (zda vůbec) a jak se projevuje? Je to záležitost individuální nebo kolektivní/společenská?

V druhé části autor podle mého názoru velmi dobře a výstižně ukazuje různorodost mužských hnutí a zároveň demonstuje svůj přehled a znalost odborné literatury. V této části bych pouze poukázala opět na trochu diskrepanční využití různých argumentů, např. známého esencialistického přístupu k homosexualitě Johna Boswella či Larryho Morrise (21-22), který je v rozporu s jinak konstruktivistickým autorovým celkovým pojetím práce. (A např. hovořit o „sexuální orientaci“ berdachů je zde zcela nemístné, neboť z podstaty definice berdachové překračují genderové i sexuální hranice duálního pohlaví a tudíž i duálního konceptu „sexuální orientace“, jak přesvědčivě ukazuje ve své knize např. Leila

Rupp.) Určitý problém v teoretické části vidím také v tom, že i když seznam skutečně využitě odborné literatury je na bakalářskou úroveň poměrně rozsáhlý, drtivá většina argumentů o genderových rolích a krizi maskulinity v teoretické části je založena na díle Elisabeth Badinter, která má dosti vyhraněné názory, jež se sice tváří konstruktivisticky, ale jsou v podstatě založené na velmi statickém a duálním pojetí genderu. Narace krize maskulinity a partiarchátu v první části práce by podle mého názoru mohla být daleko více zpochybněna. Autor na jednu stranu sice dobře poukazuje na to, jakým způsobem jsou muži limitováni „ženskou aktivitou“ a důrazem na „ženská práva“ v rámci emancipačních procesů, nicméně nechává tyto argumenty zcela bez vlastní konfrontace a kritiky. Jinými slovy, i když „úloha muže jako hlavy rodiny a chlebovárců je dávno vyvrácena“ (25), neznámá to, že se tím úměrně oslabila i tradiční partiarchální moc či strukturální genderové nastavení a sebepojímání společnosti. Paradoxně, autor tento závěr věrohodně demonstruje ve své empirické části, kde odpovědi respondentů tuto diskrepanci přímo dokládají, ale již jej zpětně nereflektoval do své teoretické části jako kritiku svých vlastních pokladových argumentů. I když to tak autor nejspíše nezamýšlí (alespoň další pasáže jeho práce ukazují, že nikoliv – například velmi dobře ukazuje na negaci ženství, jako jediný kulturní vzorec dospívající maskulinity, který je mladým mužům často k dispozici či nabízen), narace „krize maskulinity“ zní tudíž příliš jednoduše a jako důsledek přílišné emancipace žen, která vlastně mužům škodí.

Jako velmi dobře započatou hodnotím kapitolu „Maskulinita v kontextu české společnosti“, kde autor nadějně představuje kontext českých mužských hnutí. Tato kapitola je bohužel nepochopitelně krátká, z mého pohledu je v ní zcela nevyužitý prostor pro hlubší a důslednější rozvedení autorových argumentů a interpretace jednotlivých organizací. (Zcela chybí alespoň zmínka o důsledku 40ti let komunistického režimu, je pouze naznačeno, že feministická sociologie se mohla rozvíjet až po r. 1989, není zde však bohužel nijak, alespoň rámcově, zpracovaný odkaz, který na maskulinitě a genderových vztazích komunistické období dlouhodobě zanechalo.)

Empirická část je podle mého názoru velmi dobrá. Představení a vysvětlení metodologie, tj. využití zakotvené teorie, považuji na bakalářské úrovni za dostačující, přehledné a srozumitelné. Podle mého názoru je evidentní, že autor se s používanou metodologií důvěrně seznámil a ovládá ji. Navíc jasně vysvětluje svůj postup jak při sbírání a kódování dat, tak při samotné analýze sebraných rozhovorů. Jako velmi kladnou a přínosnou také hodnotím skutečnost, že autor k práci přiložil všechny přepsané rozhovory (celkem 70 stran), takže veškeré jeho selekce, asociace a interpretace jsou dohledatelné. K této pasáži tedy nemám žádné výhrady a považuji ji za dobrou a zdařilou.

Co se samotné analýzy rozhovorů týče, tak z mého pohledu se jedná o možná nejsilnější část práce. Autor zde demonstruje své analytické i interpretační schopnosti, daří se mu odpovědi respondentů zevšeobecňovat a zasazovat zpětně do kontextu teoretické části práce, a celkem úspěšně se vyhýbá neopodstatněným generalizacím. Autorova genderová analýza také demonstruje jeho schopnost hloubkového čtení a potenciál propojovat jednotlivá témata a data a dávat je do relevantních souvislostí. V empirické části mám kritickou poznámku k práci s termínem maskulinita. Je evidentní, že nutně ne všichni respondenti tomuto termínu rozuměli, není ale jasné, jakým způsobem jim tento termín autor představoval nebo vysvětloval. Také se v práci objevuje zmínka o tom, že respondenti možná „neznali přesný význam“ termínu maskulinita – sám autor ale v teoretické části přesvědčivě ukazuje, že maskulinita v žádném případě nemá pouze jeden, natož nějaký „přesný“ či správný význam.

Samotné citace jsou pak velmi zajímavé a jistě by se s nimi dalo pracovat dále. Kladně hodnotím také skutečnost, že autor se snažil důsledně analyzovat a interpretovat všechny citace, které vybral k prezentaci. (I když u některých pasáží je třeba kriticky podotknout, že končí nikoliv autorovou analýzou, ale bohužel právě pouze citacemi

respondentů bez analýzy, což je škoda.) K citacím mám ještě jednu, ryze technickou poznámku: u práce s citacemi by prospělo, kdyby přímo v textu bylo vždy jasné, kdo daný výrok řekl a kolik mu je let. Z pouhého očíslování je například velmi špatně čitelné, které výroky patří stejné osobě a jak se prolínají s ostatními.

Jako velmi zajímavé hodnotím zjištění o hodnocení „ženských“ a „mužských“ vlastností, na které respondenti pohlíželi opačně, než by bylo možné očekávat. Na druhou stranu toto hodnocení nijak nebránilo upřednostňování „tradičního“ muže. Práce tak podle mého názoru poměrně zajímavě ukázala nejen to, jaké stereotypy (ať uvědomnělé či nikoliv) respondenti zastávali, ale zejména fungování těchto stereotypů. Stejně jako u většiny genderových a sexuálních témat, jak píše trefně autor v závěru, „emancipace žen je hodnocena kladně, pokud ovšem nepřekročí určité hranice mužského území“.

Závěrem bych chtěla zaznamenat určitou rozkolísanost této diplomové práce, která je dána myslím především diskrepancí mezi autorovými schopnostmi, které jsou v práci zcela zjevné, a potenciálem, který tato práce ještě stále má a který je také zjevný. Domnívám se nicméně, že svým tématem i zpracováním se jedná o práci velmi přínosnou a inspirativní, která je v rámci výše zmíněných strukturálních nedostatků prací na bakalářské úrovni dostačující. Práci proto jednoznačně doporučuji k obhajobě a **jako výchozí hodnocení pro obhajobu navrhuji hranici kolem 35 bodů, tj. velmi dobře.**

Věra Sokolová, Ph.D.
vedoucí bakalářské práce